

Сун Бин

ИЗКУСТВОТО НА ВОЙНАТА

София, 2021

Преводът е направен по изданието:

Sun Bin

THE ART OF WAR

© People's China Publishing House 1995, Beijing

Сверка с оригинала

《孙子兵法》、《孙臆兵法》

主编 吴如嵩

吴显林

编审 正田

张和

人民中国出版社出版

(北京车公庄大街3号)

© Издателство „Изток-Запад“, 2021

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Юлиян Щилянков Антонов, превод, 2021

© Евелина Хайн, научна редакция и сверка с оригинала, 2021

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2021

ISBN 978-619-01-0921-1 (мека подвързия)

ISBN 978-619-01-0922-8 (твърда подвързия)

СУН БИН

孫
臆

ИЗКУСТВОТО
НА ВОЙНАТА
— 兵法 —

Превод от английски
Юлиян Антонов

Научна редакция
Евелина Хайн

СЪДЪРЖАНИЕ

Завръщането на един знаменит трактат (<i>Бай Шоумиен, Сун Юйзе</i>)	11
За изгубения трактат и неговия автор (<i>Юлиан Антонов</i>)	13

ЧАСТ I

Глава I. Залавянето на Пан Дзюен.....	19
Глава II. Аудиенцията на цар Уей.....	23
Глава III. Въпросите на цар Уей.....	27
Глава IV. За временните укрепления (въпросите на Тиен Дзи II)	36
Глава V. За елитните части	39
Глава VI. За небесния фактор.....	42
Глава VII. За бойния ред.....	44

Глава VIII.	Как да се възползваш най-добре от местността	47
Глава IX.	За стратегическото предимство	50
Глава X.	Как да предвождаш армия.....	53
Глава XI.	За правилния избор.....	55
Глава XII.	Как да намалиш числеността на войската си.....	57
Глава XIII.	Как да поддържаш духа [на войската си] ...	58
Глава XIV.	Функциите на офицера	60
Глава XV.	Как да подсилиш армията си	65
Глава XVI.	Петте неща, на които трябва да обучиш армията си.....	67

Част II

Глава I.	Десетте начина за водене на бой.....	71
Глава II.	Десет въпроса за военното изкуство	77
Глава III	.....	82
Глава IV.	Разликата между гост и домакин	83
Глава V.	Посветеният в изкуството на войната.....	86
Глава VI.	Петте типа армии и петте начина да се държиш в окупирана територия.....	89

Глава VII.	Загубите в битката	91
Глава VIII.	За справедливия пълководец.....	93
Глава IX.	Добродетелите на пълководеца.....	95
Глава X.	Недостатъците на пълководеца.....	97
Глава XI.	Причините за пораженията.....	99
Глава XII.	Мъжките и женските градове	102
Глава XIII.	Петте основни правила и деветте предимства	104
Глава XIV.	Съсредоточаване и разпръсване	106
Глава XV.	<i>Ци и джън</i>	108
Показалец на имена, реални и специфични понятия..		113
Приложение.....		123

*На светлата памет
на Юлиан Антонов*

Изток-Запад

ГЛАВА II

АУДИЕНЦИЯТА НА ЦАР УЕЙ¹⁰

По време на една аудиенция в двореца на цар Уей, владетеля на Ци, Сун Бин произнесе следните слова:

– Когато води война, владетелят трябва да отчита променящите се условия. Това е основен принцип, завещан ни от нашите деди. Победата на бойното поле е спасение за воюващата държава и предвещава бъдещия ѝ разцвет, докато поражението означава не само загуба на територия, но поставя под заплаха самото ѝ съществуване¹¹. Ето защо войната е тема, която изисква проникновено изучаване.

Войнственият владетел довежда страната си до разруха. Славолюбивият ще я покрие с позор. Затова войната не е нещо, което трябва да обичаш, нито пък славата от

---

¹⁰ В оригинала няма заглавие, добавено е от по-късните коментатори. – Б.р.

¹¹ В оригинала: „поставя под заплаха светилищата на божествата на земята и на реколтата (*тушън** и *гушън**)”. – Б.р.

победата – цел, към която да се стремиш. Пристъпвай към действие само когато са узрели условията за победа. Някои градове са малки, но имат силни гарнизони, защото продоволствието им е добро. Някои армии са сравнително малки, но неустойими в бран, защото на тяхна страна е справедливостта. Никой в света не може да направи един град непревземаем, ако не се погрижи своевременно за продоволствието му. Никоя армия не може да се сражава ефективно, когато владетелят води несправедлива война.

Някога, когато царувал Яо*, седем племена [последователно] се опитали да отхвърлят неговата власт. Две от тях били от източните земи, а четири – от Централната равнина. Яо изпратил войски по море срещу непокорните племена и така донесъл мир на северните народи. Накрая сразил и Гунгун*, слагайки по този начин край на продължителните размирици и оттогава насетне войските му нямали какво да правят. След време Яо се почувствал твърде стар, за да управлява и предал властта на [своя велможа] Шун*. Той воювал с [племенния вожд] Гуан Доу, разгромил го и след това го заточил в Чуншан. По същия начин разгромил и Гун [друг племенен вожд], когото пък заточил в Юшан*. Той нападнал земите на древния народ *санмяо* и заточил всички оцелели в Сануей, след което се разправил веднъж завинаги с племето *йоху*, обитавало някога Централната равнина. Но след време част от *санмяо* се почувствали достатъчно силни и отново се разбунтували срещу Шун. Когато и той достигнал преклонна възраст, предал властта на Ю*, бъдещия основател на династия Ся. Ю се заел да прокопае билото на планината Мънмън, за да пресуши водите на река Дася, които често заливали земите му. Изкоренил много девствени

гори и опожарил покритите с избуяла дива трева степи, за да освободи земя за оран. Чак след това обявил война на *санмяо* и ги прокудил на запад. [...] От всичко това става ясно, че победата не идва лесно. Но когато владетелят сломи всички свои врагове и укрепи държавата си, всички в Поднебесната ще му се подчиняват.

Древното предание гласи, че Шъннун* воювал с племето *фусуей*, а Жълтия император [Хуанди*] разбил войските на Чъйоу в битката при Джуолу. Яо се отправил на поход срещу Гунгун, а Шун воювал с вожда Дзюе Гуан. Тан* прокудил в изгнание Дзие¹². Цар У¹³ предвождал поход срещу Джоу, един от последните владетели на Шаннин. [По-малкият брат на цар У] Джоугун* изпратил войски да потушат бунт в държавата Шанйен.

Има хора, които не могат да се сравняват нито по постижения и добродетели с Петимата древни императори¹⁴, нито по способности с Тримата царе¹⁵, а камо ли по мъдрост с Джоугун*, но затова пък твърдят, че са в състояние да прекратят всички сблъсъци и войни, водейки се единствено от принципите на човеколюбието, спра-

¹² Дзие е последният владетел от династия Ся.

¹³ Основателят на династия Джоу (да не се смесва с неговия противник Джоу, който се самоубил след поражението си). – Б.р.

¹⁴ На кит. *У ди*: легендарни царе от древността, образци за мъдро управление. Най-разпространените версии включват споменатите вече Хуанди (Жълтия император), Яо и неговия приемник Шун – вж. показалеца.

¹⁵ Или *Сан хуан* – според един от традиционните варианти това са Ю, Тан и Уън, всеки от които е основал династия.

ведливостта и спазването на древните традиции¹⁶. На тях ще отговорим така: и Яо, и Шун със сигурност биха предпочели да постъпят по този начин, но [в случая] той просто е бил неприложим, затова те са се принудили да водят войни.

---

¹⁶ В случая Сун Бин иронизира конфуцианците – става дума за категориите 仁 жън*, 义 и* и 礼 ли*.